

Tekopy tee ojehechakuaa'ÿva

Organización de las
Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Patrimonio
Cultural
Inmaterial

Convención

Tekopy tee

Ñangareko Moañeterã

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura

UNESCO

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura (UNESCO), Naciones Unidas pojoapy mbarete ningo oñemoheñoiva'ekue 16 jasypateĩ 1945-pe, ombohape haġua pytyvõ tetãnguéra apytépe yvy tuichakue javeve tekombó'e, kuaaty, tembikuaa arandu ha momarandúpe. UNESCO hina peteĩ pa'ũ heñoihápe apytu'ũroky opaichagua; avei oheka tape omoġuahẽvo peteĩ ñe'ẽme tetãnguérape teko porãrã ko'ãġa rupiguáre. Hembiaporã ndopái pépe, ha'e ombyaty marandu opaichagua ha ombohása opárupi jahechápa ojekuaave, upéichante avei oipytyvõ Estado Pye oivakuérape omopyenda ha ombohá'evévo hetãyguakuéra ha mayma institución orekóva. Tape oiguyrúva oúvo ha hembiaipo rupi UNESCO tuicha oykeko ojehupytyvo umi Objetivo de Desarrollo de las Naciones Unidas para el Milenio, ko'ýte ijehupytyrã ohekáva oikyty mbytetépe mboriahu apĩ umi tetã itapykuevéva akãrapu'ãme, tekombó'e tenondegua ohupyty maymave tapichápe opaite tetãme, ojehapo'ó tekojoavy oiva kuña ha kuimba'e ndive tekombó'e tenondegua ha secundaria-pe 2015 ġuarã ha oipytyvõ tetãnguérape ombohapévo akãrapu'ã are ġuarãva, jahechapa ko'ãgui 2015-pe hesãive ñande rekoha ko'ãġa ñamoiġéva tesaparápe.

Ta'anga © T. Fernandez

Tekopykuaa rehegua ñangareko oĩ UNESCO rembiaporã apytépe. Hembia pokuéra oho ojopóre tembiaporã oñeme'ėvakue chupe rehe (oikuaauka, oporombokatupyry, onohė apopyrã, ombohape tetãnguéra apytépe pytyvõ ha oñembohasávo ojupe marandu hamba'e), ha umivahína oñangareko, omyatyro ha oykeko umi patrimonio, omboguata política añetete tembikuaa arandu rehegua ha omoheñoi teko rehegua mba'ėpyahu katui ġuarãva Estado Pyeguakuérape. Tekopykuaa rehegua aporã oñemopyenda mba'ėporã ohupytyva'ekue ojehachakuaávo teko'eta, jahechápa tetãnguéra oñakãrapu'ã are ġuarãicha, ha upevarã oñangareko opaite hendapegua patrimonio cultural rehe, jámane material téra inmaterial.

ojehechakuaa'ỹva

☞ *Zápara-kuéra ñe'ẽ ayvu tee ha hekokuéra jehechaka (Ecuador y Perú).*

☞ *Aimára ombopúva charángo ymaguare Bolivia-pe.*

Ijaty 32-ha oikova'ekue 2003-pe, UNESCO Conferencia General omoneĩ pe Convención Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva Ñeñangareko Ñemoañeterã. Convención kóva osė heta ñepi'ã oiko riréma ko Organización heñoi ypy guive, pevarã oñembosako'íkuri marandu ha oñemboguata ñomongeta kakuaa opaichagua ikatu haġuáicha oñehesa'ỹjo ha ojehechakuaa opaite teko ko yvy ape arigua oikoeha ojuehegui. Convención 2003-pe guare hina apopyrã teko rehegua tuichavéva UNESCO-pe péicha ku oñembosako'i haġua tembiapo teko jeikoe rehegua.

Ohekáva ha mba'etepahína ko Convención

Convención 2003-pe guare ningo tembiporu peteíha oséva UNESCO-gui ojejopy haḡua tetānguérape oñangarekóvo Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ha oñemopyenda peteí ñe'ême ñeḡuahē oiková'ekue tetānguéra apytépe ári, upéichante avei tembiporu ha apopyrã osémava'ekue patrimonio cultural y natural rehe. Pe Convención omohenda ha oiko chugui tembiporu osévo política ombyatypáva tetānguéra oivéva remimo'ã ko'aḡagua oñeñangareko potávo teko'eta ha Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe

Convención oheka ko'ã irundy mba'e:

- **Oñangareko** Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe.
- **Amoañete oñemomba'évo** komunida, aty ha peteítei tapicha Tekopy tee ojehechakuaa'yva;
- **Ohechauka** táva ha tetānguérape tuicha mba'ehahína Tekopy tee ojehechakuaa'yva ha toñandu hikuái tekotevéha ojehechakuaa opa tetã mba'éva;
- **Ombohape** oívo pytyvõ ha ykeko tetānguéra apytépe.

Convención-pe ḡuarã , oíke Tekopy tee ojehechakuaa'yva apytépe mba'eporu, jerovia, ñe'ê, arandu, ha upéichante avei tembiporu, mba'e, tenda oñemboguatahápe teko hamba'e komunida, aty téra peteítei tapicha ojapyhýva patrimonio cultural imba'évaramo. Ko patrimonio ikatu ojekuaa ko'ã mba'e ojejapóvape:

■ Ymaguare reko ha ayvu opaichagua, hyepýpe ñe'ê oguerosyrýva ijehe Tekopy tee ojehechakuaa'yva;

■ Arte ha espectáculo;

■ Tetãyguá mba'eporu, jerovia ha jefesteha;

■ Arandu ha mba'eporu tekoha ha arapy rehegua;

■ Ymaguare tembiporu artesanía rehegua.

Tekopy tee ojehechakuaa'yva, oñembohasa oúvo sy ha túvagai imembýpe, ha'e kóva ombohasa jey oúvo iñemoñarépe ningo tapichakuéra akóinte ombopyahu oikokuévo ojoapytépe, oku'évo pe hekohápe ha péicha ombohako ha omboguatave ohóvo.

Convención nde'íri máva komunida téra aty mba'évarepa oñe'ê. Ha'e ningo oipota umi komunida oipe'a hokẽ oí téra ojoaju'yramo jepe peteí territorio-re. Umi komunida ikatu imbarete téra ikangy ha tapichakuéra ikatu oí ára pukukue heta komunidadépe téra ohasa peteĩgui ambuépe. Convención he'ijeyjey Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva peteí territorio-pe ojehechakuaa ha oñemohendava'erã komunida, atykuéra ha organización ndaha'éiva gobiernogua pytyvõ rupi. Ko'ã mba'e ári Estado Pypeguakuéra ombohapeva'erã jahechápa opaite komunida, aty ha ikatuvérõ tapichakuéra peteítei ombobarete ha ombohásava patrimonio omoí ijatí'y ojejhupyty potávo ojehekáva.

Pe ñe'ê "ñangareko" ningo omyesakã porãiterei ko Convención ohekáva ombohape ha omoañete are ḡuarãicha umi patrimonio inmaterial komunida ha atykuéra ryepýpe. Convención omyesakã "ñangareko" ha'eha "tape ojeiguýruva oñemoañetévo Tekopy tee ojehechakuaa'yva jeguata; umi tembiapo oñemboguatakuáva apytépe ikatu oíke patrimonio jejuhu, ñembokuaatia, jehapykueho, ñeñongatu, ñemo'ã, ñemyasã, ñemomba'e ha ñembohasa tekombo'e opaichagua rupi, ha oñemobarete ko mba'e porãite opa hendáicha.

Convención ojesareko añetete umi patrimonio oikovéva ha komunidadakuéra ohecháva tuicha mba'eha chupekuéra hekópe ḡuarã. Tekopy tee ojehechakuaa'yva apytépe ndaipóri tuichave téra ichi'ivéva; opaite arandu oñembomba'e peteícha. Umi patrimonio inmaterial ojejapyhy ha oñemyasãiva ohova'erã ojopóre apopyrã ha léi opavave tetãme ḡuarã oíva yvypóra derécho rehegua ndive ha avei omoañeteva'erã komunida, atykuéra ha tapicha oñomomba'évo hikuái. Convención ohechakuaa patrimonio inmaterial

tembiporu porãhahína ombojoaju ha omo'aḡui haḡua ojehegui tapichakuérape, oñomomba'e haḡua opaite teko ha aty ha osévo hikuái tenonde.

Oñeñe'évo ambueve léi téra apopyrã ovaléva opaite tetãme ḡuarã rehe, Convención Artículo 3 omohenda opa mba'e ha'e omandáva ndaikatuha ojejapyhy: a) oñemoambuévo estatuto yró oñemo'ã'ive haḡua umi tembiporu ojejapyhúva patrimonio mundial ramo Convención para la Protección del Patrimonio Mundial, Cultural y Natural 1972-me guare ryepýpe, ohóva hese peteí Tekopy tee ojehechakuaa'yva ryepypegua; b) opoko vai derécho ha tekora orekóva umi Estado Pypegua ambue léi téra apopyrã ovaléva opavavepe tetãme ḡuarã ohóva derécho propiedad intelectual rehegua rehe.

Convención Motenondehára

Estado Pypeguakuera Amandeje Guasu hína Convención motenondehára pavé. Pe Amandaje oñembyaty katuiva'erã mokõi ary ohasávo ha oíramo tekotevé ombopopy'yivekuua ijotopa, péva ojerurekuua Comité Intergubernamental para la Salvaguardia del Tekopy tee ojehechakuaa'yva térakatu umi Estado Pypegua oñembyaty ha ohenóiramo. Amandaje Guasu oiporavo umi 24 tapicha oítava Comité-pe. Lamitã umi tapicha oíva Comité-pe osé mokõi ro'y ohasávo ha oíke ipyahúva hendaguepekuéra. Jahechápa ojejureko tesa renondépe teko'eta oíva ha maymave ñe'ê ha avei ojejeko potáva opaite Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ko yvy ape ári, Amandaje Guasu omohenda ojejoravo haḡua Comité-pe ḡuarã tapichakuéra iporãneha ojehecha oíke pype opaite hendapegua remimbou. Mboy tapichápa peteí región-guápe okéta pe Comité-pe oihína mboy tetãpa omoañeteva'ekue ko Convención-pa oí upe región-pe.

Comité oñembyaty katuepe peteí jey opaite arýpe, katu oñembyaty py'yivekuua Estado Pypeguakuéra ojeruráramo. Hembiporã tee hína ko'áva:

📍 *Kamba ra'anga Makishi (Zambia)*

■ Omongu'e Convención ohekáva

ojejhupytyvo, oikuave'ê techapyrã hekopeguáva ha oporoipytyvõ mba'éichapa oñemba'apokuaa oñeñangareko haḡua Tekopy tee ojehechakuaa'yva. ;

■ **Oiporu viru orekóva** Fondo para la Salvaguardia del Tekopy tee ojehechakuaa'yva, he'iháicha tembiaporã mokõi ro'y ḡuarã omohendáva ha Amandaje Guasu;

■ **Omoinge** Tekopy tee ojehechakuaa'yva kuaaukaha ojeruréva umi Estado Pypegua, Terarysí oñe'êha Convención Artículo 16 ha 17;

■ **Oiporavo ha omyasã** apopyrã, aporã ha tembiaporã omoḡuahéva chupe umi Estado, ha ohechakáva hekópe porã Convención ohekáva ha avei ikerayvoty, he'iháicha Artículo 18;

■ **Omoḡuahé** Amandaje Guasu pópe organización ndaha'éiva tetã rekuái remimbou réra ikatúva oipytyvõ Comité rembiapo.

Convención avei omanda UNESCO Secretaría General oipytyvõtaha Amandaje Guasu ha Comité-pe hembipópe, ombosako'itaha kuatiakuéra oñembyatyta jave hikuái ha oñangarekotaha oñemoañetévo opa tembiaporã umi mokõi tetānguéra pokatu omohendáva.

Tembiaporã Mohendapyre

Convención ningo Artículo 7-me omohenda Comité ombosako'iva'erãha tembiaporã oñemoañete potávo Convención ohekáva, ha omoḡuahé Amandaje Guasúpe omboajévo. Kóva omoañetékuí umi Tembiaporã Ñemohendapyre jasyoteí 2008-pe, ha tenondevévo ombohó'ove ha ovicheameméta ohóvo.

Umi Tembiaporã Oñemohendapyre ningo ombohape mba'embra'épa ojejurekóta tesa renonde oñomoinge haḡua patrimonio inmaterial Convención apytépe, mba'éichapa

Ta'anga © UNESCO / Anahit Mirasyan

Kurusu apo ha mba'épa he'ise (Lituania)

oñepytyvōkuua viru rupi tetānguérape, mba'éichapa oikokuua umi organización ndaha'éiva tetā rembijokuái oúvo oipytyvōvo Comitépe ha avei komunida jepartisipa Convención kerayvoty oñemoañete haġua.

Terarysji ha aporā ohechakáva hekópe Convención pyenda ha ohekáva

Convención Artículo 17 omanda oñemoheñoivo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oikotevéva ko'áġaite ñangareko rerarysji ("Pyá'etemi oikotevéva ñangareko") jahechápa oñemboguata tekotevé háicha tembiapo oñeñangareko haġua hesekuéra. Ambue terarysji hérava Yvypóra Tekopy tee ojehechakuaa'yva Momorāmbi Rerarysji (Momorāmbi Terarysji) oñemoñepyryū jahechápa ojekuaa porāve Tekopy tee ojehechakuaa'yva ha ojehechakuaave tuicha mba'éha ko'á itaju ojeġuerékova (Artículo 16).

Estado Pyeguaakuéra añoite ikatu ojerure oñemoingévo oimehaichagua patrimonio pe Convención ombosako'iva'ekue terarysji. Mba'embra'épa orekova'erā ha mba'éichapa ojejápoa oñemoingé haġua umi téra oñemohendapa

Tembiaporā Mohendapyre Capítulo I-pe.

Ko'á mokōi terarysji ykére, Convención Artículo 18 omanda Comité oiporavo ha omyasáiva'erāha aporā, tembiaporā ha tembiapo ombohekoesáiva'erā patrimonio, ha'e ontendeháicha ohechakua porāvéva Convención pyenda ha ohupytyseva; pevarā orekova'erā hesa renondépe tekotevé orekóva tetānguéra oñakārapu'aramóva. Avei oñekuave'ē pytyvō oúva ambue tetānguérágui umichagua tembiapo oñemoañete potávo. Kuatia oñemohendahápe mba'éichapa oñemoġuahēva'erā umi tembijerure téra aporā, tembiaporā ha tembiapo ikatu ojejuhu ko'ápe www.unesco.org/culture/ich/en/forms/.

Pytyvō ambue tetāgui rehegua

Jahechápa ohupyty hekópe porā ohekáva, Convención omohenda mba'éichapa oñembohekóta pytyvō ha ykeko oúva ambue tetāgui, ko'ýte umi oséva Fondo del Tekopy tee ojehechakuaa'yva-gui. Tembiaporā Mohendapyre Capítulo II-pe oñemohenda háicha, oñeme'ē

Mba'embra'épa umi tekotevévéva oñeñangareko: mba'éichapa oñembokuatiáta

- U.1 Elemento niko oĩ opaitéichagua tembikuaa ojepokokuaa'yva ryepýpe, he'iháichama Artículo 2 Léipe
- U.2 a) Oñeñangarekova'erā pya'e ha voi umi eleméntore ani haġua opa ha opaité, tekotevé oñeñangareko hesekuéra jepémo komunidagua téra tekoatygua ha Tetānguéra ojeptytaso ani haġua omano hembiguerekopy;
  - b) Umi elemento rehe oñeñangarekokangue va'erā ani haġua opa, ikatu rehe ko'éramoite omanomba noñeñangarekói rehe hesekuéra, upevarā ojehekava'erā mba'e tapérepa ojeġuata.
- U.3 Ojehechahikóni mba'éichapa ikatu oñeñangareko ha oñemoherakuā komunida, tekoaty téra tapicha rembikuaa, upécharómante ndopamo'ái araka'eve ni mba'eveichavérō.
- U.4 Ojehecha avei mba'embra'épa umi komunida, tekoaty téra tapicha rembikuaa oñemboguapýtava kuatiápe, upevarā maymavetéva oġuahē peteĩ ñe'ême ha upéi ae oñemoneĩ hekopete.
- U.5 Umi elemento oñemboguapypaite kuatiápe, upe mboyye oñeñemongetaraē Tetānguéra Atyguasu omba'ejeruréva ndive.
- U.6 Sapy'arei ku ojehecharamo oĩha mba'e oñeikotevétereiva, oñeñemongetaraēta Tetānguakuéra Atyguasupegua ndive, mba'éichapa ikatu oñembokuatia oñeikotevéva, upéva ojejápoa he'iháichate haipyvo 3 Artículo Léi he'iháicha.

Ta'anga © ZED / Benoit Sigur

haġua viru oñemotenondeva'erā umi patrimonio oikotevéva pya'etemi ñangareko ha avei oñembosako'ivo inventario patrimonio rehegua. Viru avei oservi oñepytyvō mbotávo pya'éháicha

oikotevévape, yró katu umi komunida téra atygua ha tapicha arandu Tekopy tee ojehechakuaa'yva-pe oho haġua Comité reunión-hápe. Kuatia ojejerure haġua pytyvō ambue

Mba'embra'épa oñembokuatiáta: mba'éichapa oñembokuatiáta

- R.1 Elemento niko oĩ opaitéichagua tembikuaa ojepokokuaa'yva ryepýpe, he'iháichama Artículo 2 Léipe.
- R.2 Upe elemento oñembokuatiávo, oñemomba'eguasuvéta avei umi tapicha rembiguerokopy ojepokokuaa'yva hesekuéra, tove áġa upéichape, toñemomba'eguasuve ha toñeñemongeta memeve hesekuéra, upéichape ojechakuaáta avei oĩha ko arapýpe opáichagua ha hetáichagua tapicha yvypóra rekotee.
- R.3 Ojehechahikóni mba'éichapa oñeñangarekóta ha oñemoherakuāta umi elemento.
- R.4 Oñeñemongetaraē hekopete umi komunida, tekoaty téra tapicha tembikuaa jára ndive, upécharómante maymavetéva oġuahēta peteĩ ñe'ême, áġa ohechaporā sapy'áramo oñemoneĩ haġua.
- R.5 Umi elemento oñemboguapypaite kuatiápe, upe mboyye oñeñemongetaraē Tetānguéra Atyguasu omba'ejeruréva ndive.

☞ Jongmyo jerovia rechaukapy guasu ha ipurahéi (República de Corea)

☞☞ Morin Khuur purahéi ymaguare (Mongolia)

Ta'anga © Administración del Patrimonio Cultural de Corea

Ta'inga © Instituto Nicaragüense de Cultura (INIC)

Ta'inga © Francis Xavier Frieland / UNESCO

Leichu'í 18: mba'éichapa ojeporavóta

- Ko tembiapovusue ha opáichagua tembiapo oí ñangarekóvo tapicha rembikuaáre, he'íhaichaite haipyvo 3 Artíkulo 2 Léipe.
- Tembiapovusue ha opáichagua tembiapo ñembosako'í ojejeroguatávo ha ñeñangarekóvo ñondivepa tetáguakuéra mayáva ha/térã tetá ambueguakuéra rembikuaa rehe.
- Tembiapovusue ha opáichagua tembiapo ohechauka Atyguasu rembiecha ha rembipotamimi oihaguéicha.
- Oñemohu'ãmbáma rire tembiapovusue ha opáichagua tembiapo, ohechakuaava'erã ikatuhague ñeñengareko tapicha yypóra rembiguerokopyre. Upéicha avei ojehechakuaa va'erã ikatuha ñembohape ohóvo hina ojuhupytyséva oiméramo ne'íra gueteri oñemohu'ã.
- Tembiapovusu ha opáichagua tembiapo ojejapo térã ojejapova'erã mayma tapicha tapichakuéra komunida, tetáguva térã tetá ambueguakuéra, arandu jarakuéra ndive, tove upéichape oihaguéicha tomoneiraë.
- Tembiapovusu ha opáichagua tembiapo oipytyvóva'erã mayma tapichakuéra aty tetáguára ha tetá ambueguárape oporohesape'ávo mba'éichapa ikatu ñeñengareko tapicha yypóra rekotee rehe.
- Pe térã tetánguéra Atyguasupegua ohechaukáva tembiapovusu térã taha'eha'éva tembiapo oséva tapicha, komunida térã tekoatýgui, oimbaiteva'erã oipytyvóvo sapy'arei ojeporavóramo hembijerurepy.
- Tembiapovusue ha opáichagua tembiapo ojejeroguatáséva ikatuvá'erã ojehepyme'é ojejapopa rire.
- Tembiapovusue ha opáichagua tembiapo oíva'erã umi tetá okakuaáva ohóvo ohóvo remikotevẽmbýpe

🌐 *Güegüense, Nicaragua*

🌐 *Vimbuza, jeroky mongueraha (Malawi)*

tetágui ikatu ojejuhu ko'ápe

www.unesco.org/culture/ich/en/forms/.

Oñemokyre'y Estado Pypeguakuérape oipytyvõvo ijehgui ñembyaty ha'gua pe Viru, pytyvõ katui ombohasáva yképe, ha ñeña'arõ umi pytyvõ añetehápe oykeko ñemboguata porã ha'gua Convención rembiaporã. Tuicháko oipytyvõháina umi viru oikéva ijyképe, UNESCO ipokatuve ha'gua, jahechápa omoheñoí ha omboguata tembiapo ha tembiaporã pyahu, upéichante avei ombobarete ha oipysove ha'gua umi omboguatamavahína. Ñe'ẽñeme'ẽ omoañeteva'ekue UNESCO heta Estado oíva pype: Japón, Noruega, España, Italia, Bélgica, República de Corea ha umi Emiratos Árabes Unidos ha Comisión Europea ningo tuicha oykeko ñemó'ávo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva yvy ape ári.

Convención ñemboguatárame jepartisipa

Tembiaporã Mohendapyre Capítulo III ningo ñe'ẽ mba'etépa komunida, atykuéra ha ijavéro

avei tapicha peteítei, tapicha arandu, ha centro ha instituto omba'apohápe tapicha katupyry rembiaporã, ñemoeañete potávo Convención ohekáva. Upe capítulo avei ohaká'í'o pytyvõ oikuava'ẽkuaáva umi organización ndaha'éiva tetãrekuái pojoapy.

Convención nohaká'í'oi máva komunida térã atýpepa hapykuere pukúva rehepa ñe'ẽ. Ha'e ningo oheka komunidakuéra oipe'a hokẽ, ha ani katuetei ñeñapyty peteí territorio rehe. Hembaporã tee omoañete ha'gua Convención ohekáva ñeñatõimavoikuri ñemohendávo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oívahína haipyvo peteíha, artíkulo 2-pe. Convención artíkulo 11, 13 ha 15 omanda umi Estado Pypegua omboguatava'erãha política tekotevéva jahecha oykeko tekotevéháicha ñeñangarekóvo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvy'pe, ha pevarã toipe'a okẽ opartisipávo komunida, aty opaichagua ha ONG omba'apóva ko'ã mba'e

Ta'inga © Departamento Nacional de Cultura y Artes de Malasia

rehe, jahechápa ha'ekuéra ojuhu ha ohaká'í'o orekóva upe patrimonio. Estado Pypeguakuéra ñangarekova'erã jahechápa heta hetave komunida, aty ha tapicha omoheñoí ha omaysáiva ko'ã patrimonio opartisipa ko tembiapópe, ha upéichante avei ha'ekuéra hatáhatáve oykeko ko mba'e ojuhupyty ha'gua.

Umi Tembiaporã Mohendapyre omomorã ha omotenondeve komunida ha atykuérape Convención ryepýpe. Techapyrá: komunida térã aty omone'yramo ijehgui porã ndaikatúi ñemoinge herakuéra Convención terarysí térã tembiapo jehechapyrá aptyépe. Upéva ári umi komunida térã aty katuetei oíva'erã ñangarekorã ohupytyva viru ambue tetáguipe, ha ñemooíva'erã oipytyvõ ha'guáicha peichahágui Comité ojporavóramo hembiapokue techapyráva omo'guahéva ojekupytyma guive Convención pyenda ha ohekáva rehe. Tembiaporã

Mohendapyre omokyre'y Estado Pypeguakuérape omoheñoívo pojoapy oykekova'erã chupekuéra ha avei tape ojepartisipávo, jámane tapicha arandu, tapicha rá'eva aty térã instituto péicha ku omba'apovavoi jeporekápe ha maymave oipytyvõkuaáva jahechápa ñemohenda porã ha ojejuhu umi Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ñembyaty ha ñembokuatia, ñembosako'í apo ha tembiaporã hamba'e, ñembosako'í kuatia ojejerure ha'gua ñemoingévo yró katu ñeñohéte peteí terarysígui térã ñemoinge ambuépe.

Umi organización ndaha'éiva tetã rembiporu añetehápe ha'eva, oikuaa ha omba'apóva ñeñangareko ha'gua Tekopy tee ojehechakuaa'yva, upéichante avei omba'apokuaáva Convención ohekáva ári, ikatu ñemoneí chupekuéra umi Comité pytyvõ ha ykekohára aptyépe. Ko'ã organisasiõme ikatu ojejerure ovichea ha'gua kuatia ñemo'guahéva

🌐 *Ñoha'anga Mak Yong (Malasia)*

Ta'anga © Comisión Nacional de la República Kirguisa para la UNESCO

☞ Akyn mba'e'apo porãmbý, marandeko momb'e'uha kirguises.

☞ El Mussem Tan-Tan (Marruecos)

ojejerurévo ñemoinge haġua patrimonio umi Terarysýi Pya'etemi Oikotevéva Ñangareko hamba'e; upéichante avei ha'ekuéra ikatu ojejure ñepytvõvo chupekuéra viru rupi, 25.000 dólar estadounidense-pegua rasa peve, téra katu umi aporã, tembiaporã ha tembiapo ñembohysýva Convención Artículo 18-pe. Kuatia ñemohendahápe mba'éichapa oikéuaa ko'ã oganasiõ oĩ Tembiaporã Mohendapyre Capítulo III-pe.

Marandu ñemoġuahê rehegua

Estado-kuéra py'yi omoġuahêva'erã comité Intergubernamental Convención he'íva kuápe ñemoheñóivape mba'éichagua léi téra apopyrãpa omboguatahána omoañete potávo Convención (Artículo 29) omandáva. Ko'ã marandu ryepýpe avei ñemoingeva'erã Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua terarysýi ñembosako'í téra ñembopyahúva. He'iháicha Tembiaporã Ñemohendapyre Capítulo IV-pe, umi marandu ñemoġuahêva'erã kurivérãmo 15 jaspakõime, poteĩ ro'y upe Estado omoañete rire omoñeĩha pe Convención, ha upe guivékatu poteĩ ro'y

haguépe ha péicha oho hese. Estado Pypegua omomaranduva'erã mba'eichaitépa oguatahána opaichagua Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvýpe ha ñemoingemava'ekue Momorãmbý Terarysýipe. Upéichante avei peteĩteĩ umi Estado Pypegua omoġuahêva'erã Comité-pe marandu mba'eichaitépa oihína umi Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva pype ha ñemoingeva'ekue Pya'etemi Oikotevéva Ñangareko apytépe. Ko'ã marandu ñemoġuahêva'erã kurivérõ 15 jaspakõĩ irundy ro'y oike haguépe umi patrimonio pe terarysýipe, ha upéi katu ñemoġuahêva'erã káda irundy ro'y.

Convención jeikuaauka rehegua

Umi tape oiguyruva'ekue tetãnguéra ryepýpe ojehechakuaa haġua tuicha mba'ehahína Tekopy tee ojehechakuaa'yva, Comité oheka avei ambue tembiporu jahechápa oikuaauka porãve hembiapokuéra yvy tuichakue javeve. Techapyrã: Comité oġuahê peteĩ ñe'ẽme omoheñóivo peteĩ emblema, ohipiva'erã yvate Convención rembiapo, ha ohechakátava irundyve vytytu pepóre iporã ha tekotevéva ñeñangareko patrimonio inmaterial

rehe. Pe techauka oiporavókuri Amandaje Guasu jaspoteĩ 2008-pe.

Secretaría oreko peteĩ web (www.unesco.org/culture/ich) ikatuhápe ojejuhu opaite kuatia Comité aty ñomongetarã ha Amandaje Guasu rehegua; upéichante avei ambueve marandu patrimonio inmaterial rehegua. Upéva ári Secretaría ñepyrũma ombyaty marandu oúva yvy tuichakue javevégui Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehegua.

Peteĩ Estado oike haġua Convención-pe

Opa mba'e omohenda téra omandáva Convención ovale umi Estado Pype oivape ġuarã año; iporã ja'éro, umi Estado oíva UNESCO-pe ha omoneiva'ekue kuatia rupi oikeha ko joajúpe, UNESCO Sãmbýhyhára Guasu renondépe ha chupekuéra ġuarã ko Convención oiko ha ovaléva.

Mba'épa he'ise Convención ñemoneĩ. Péva hína "ñemongu'e kakuaa ojavóva peteĩ Estado oikuaa'ekue opavave tetã renondépe omoneihápe ko kuatia ha ome'ehápe ñe'ẽ omboajévo" (Artículo 2.1.b) Convención de Viena sobre el Derecho de los Tratados). Pe ñemoneĩ, ñemboaje téra joajúvo ovale peteicha ratificaión-icha léi renondépe. Convención ñepyrũ ovale mbohapy jasy pe Estado

omoġuahê rire ñemoneĩ. Web www.unesco.org/culture/ich-pe ojejuhu Estado oíva Convención-pe rerakuéra. Convención omandáva ningo nda'ipohýi guasúhi ha ijartikulokuéra ndaha'ei ku omandáva mba'e katueti ñemboguata va'erã, upévale oheja tetãnguéra rekuái pópe omboguata'vo ha'ekuéra ikatu háicha. Katu upevére umi Estado Pypegua katueti ojavova'erã tekotevéva tetã háicha ha avei okápe jahechápa omboguata ha omoañete pytyvõ tetãnguéra apytépe ikatu haġua'icha ñeñangareko Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe. Ko'ápe ñembohysýi mbykyhápe tembiaporã ñemohendáva Convención-pe ha umi Tembiaporã Mohendapyre:

- Convención ojopy umi Estado Pypeguápe ojavóvo tekotevéva omoañetévo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ijyvypekuéra rehe ñangareko, ha oipe'ávo okê jahechápa komunida, atykuéra ha ONG oipytyõ ojejuhu ha ñemohenda haġua umi patrimonio. Jahechápa ojehejuhupaite umi patrimonio ikatu haġua'icha ñeñangareko hesekuéra, Estado Pypegua ombyatyva'erã umi itaju oíva ijyvýpe ha ombokuatia, ha py'ýinte ombopyahuva'erã umi katuia oimba porã haġua pype opaite patrimonio. Artículo 11 ha 12, jepémo omandave Convención

artículo ambuekuérãgui, oheja Estado Pypegua pópe ombosako'ívo ha'ekuerate umi kuatia ñembyatyhápe opaite patrimonio. Natekotevéi umi Estado Pypegua ombosako'írae peteĩ téra hetave kuatia peichagua omoneĩ haġua Convención he'íva. Katu kuatiakuéra ñembosako'í ha ñembopyahu meme ojejavova'erã jahechápa ñembyatyhaite umi mba'eporãita, ha péicha ñemohete ñemoyasãivo Tekopy tee ojehechakuaa'yva.

- Convención artículo 13, 14 ha 15 omyasã tembiapo oporomokyre'yva peteĩ Estado Pypegua ñeñava'erã omboguata opaite komunida ha aty ndive, ha oiramo tekotevé peteĩteĩ tapichakuéra ndive, ombobarete ha omyasãiva Tekopy tee ojehechakuaa'yva.
- Estado Pypeguakuéra oipytyvõva'erã katuíte viru rupi Fondo ñe'ẽha Convención Artículo 25. Umi Estado ndojapóiva declaración ñe'ẽhe'ha Artículo 26 haipyvo mokõihápe ohepyme'eva'erã, káda mokõĩ ary jepe, ha upe viru ha'evarã 1% pirapire ombohasáva jepivérãmo UNESCO-pe. Estado ojavóva pe declaración ñe'ẽhe'ha Artículo 26 haipyvo mokõihápe katu ombohasava'erã viru pokávérõ káda mokõĩ ro'y, 1% rupi pirapire ombohasavavo UNESCO-pe katuíramo.

☞ Elche mba'ekuaa'y (España)

Ta'anga © UNESCO/ Michel Bassard

Ta'anga © Jaime Brotons

Tekopy tee ojehechakuaa'ýva

■ Umi Estado Pypegua ombohasameme va'erã marandu Comité Intergubernamental-pe léi ha ambue apopyrã onohẽ ha omoañeteva'ekue omboguata potávo Convención (Artículo 29) he'íva. Ko'ã marandu oikuaauva'erã mba'eichapa oĩhína umi Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oĩva upe Estado Pypeguápe,

ha oñemoingemava'ekue umi Momorãmbý Terarysýipe. Upéichate avei peteítei umi Estado Pypegua omoñuahẽva'erã Comité-pe marandu ohakã'í'óva mba'eichagua oguatahína Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oĩva ijyvy'pe ha oñemoingeva'ekue umi patrimonio Py'atemi Oikotevẽva Ñangareko apytépe.

Mba'eichapa Estado-kuéra ikatu oike Convención-pe

Estado oikeséva pype omoñuahẽ ko kuartia oñemyehyhẽmbyryre UNESCO Sãmyhyhára Pavẽ pópe

Kuartia oñemboaje téra oñemoneĩ ha'gua jeike

OÑEMBOHERAGUAPYVA KUÉRA IGUÝPE.....
.....
.....
.....
(TETÃ REKUÁI RÉRA TÉRÃ MINISTRO DE RELACIONES EXTERIORES RÉRA)

(TETÃ RÉRA).....gua

Rohecha ha roviceha rire UNESCO CONVENCIÓN TEKOPY TEE OJEHECHAKUAA'ÝVA ÑANGAREKORÃ 2003-PE GUARE

Romoneĩkuri ha romboaje opa hendáicha aporã orekóva, he'iháicha pype ha avei pokatu oñeme'ẽva'ekue oréve rupi,

Ro'e romoneĩ ha romboajeha Convención oñeñe'ẽha, he'iháicha ijartíkulo 32 ha 33, ha rome'ẽ oreñe'ẽ ojejapotaha opa mba'e ha'e omandáva ojejapóvo

ROHECHAKUAAHÁVO ORE ÑE'Ë ME'Ë, romoñuahẽ ko kuartia romoneĩ ha romboajehápe he'íva ha oraháva ore retã rechaukaha

Ojejapo (Tenda).....pe
(arange).....pe

(Tetãrechaukaha)

(Teraguapy).....

TETÃ REKUÁI/ MINISTRO DE RELACIONES EXTERIORES

Organización de Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura

Patrimonio Cultural Inmaterial

Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oñembohasáva sy ha túvagui iñemoñarépe yma guive, oñembopyahu peteíteime umi heko ha rupi ha ijatyha rupi, omboguatavévo mborayhúpe ha oñemomba'évo hese ha péichape oipytyvõ yvypóra rekoeta ha iñapytu'ũ roky ñemomba'évo.